

Sep Reguloj de Vimalakirti (3)

de HISAMATSU Shin'ichi

El *Hisamatsu Shin'ichi Chosakushū* (Verkaro), Vol. VI (Risōsha, Tokyo, 1973; reviziita eldono, Hōzōkan, Kyoto, 1994), pp. 120-129. La japana teksto antaŭe aperis en monografo *Yuima Shichisoku* (Sep Reguloj de Vimalakirti) (FAS-Societo, Kyoto, 1960). Originale ĝi estis serio da *teikō*-paroladoj donitaj en retriĝoj ĉe Gakudō Dōjō (antaŭa nomo de FAS-Societo) ĉirkaŭ 1955.

PARTO DU: DARMO **La darmo estas for de formo.**

I

En parto unu, ni ekzamenis la instruon de Vimalakirti koncerne al "ripoza sido" [*yenzuo*] kaj al lia metodo de vera sido. Nia sido devas esti tia, kiel li predikas. La sereneco, kiu en la *Voto de la Homaro* estas esprimita per la vortoj, "Tute serene/Ni vekigu al nia vera memo," estas nenio alia ol tio, kion Vimalakirti signifas per la vortoj ripoza sido; kaj tio, kion ni nomas la vera memo, prezentas, por tiel diri, la subjekton de ripoza sido. La subjekto de la ripoza sido estas sama kiel la ripoza sido mem, sed en tia maniero, ke la unua estas nek unu kun la dua, nek malsama ol ĝi. Tio, kio estas en ripoza sido, estas "Mi," la memo; la vera memo nur troviĝas en ripoza sido. Tiu ĉi sido estas nelimigita je tempo, kaj senlima je spaco; ĝi ne estas limigita al difinita tempo aŭ spaco. La vera ripoza sido tute transcendas tempon kaj spacon. Se ripoza sido estas tempa kaj spaca, aŭ se la memo sidas ian spactempan sidon, tiam la sido aŭ la memo ne povas nomiĝi ripoza en la vera senco. En la ĉina vorto por ripoza sido [*yenzuo*], la ideogramo por "ripoza" [*yen*] signifas absolutan ripozon. Ĝi ne estas tia ripozo, kiun oni signifas kiam oni diras, ke jen oni estas en ripozo, jen oni ne estas. Ĝi devas esti absoluta, ultima ripozo kiu transcendas ripozon kaj neripozon.

Tamen, la vera memo ne nur transcendas tempon kaj spacon. Ĉar ĝi estas la vera memo, la absoluta subjekto, tial ĝi povas efektiviĝi ĉiujn funkciojn. En la efektivigado de ĉiuj funkcioj ĝi por tiel diri esprimas sin spactempe. Tial, se la subjekton, kiu transcendas tempon kaj spacon, ni nomas nenieco absoluta, tiam ni povas diri, ke la funkcioj, kiujn ĝi efektivigas en tempo kaj spaco, estas la mem-esprimo de nenieco absoluta. Nenieco absoluta tamen neniam perdas sian transcendan naturon pro sia spactempa mem-esprimo; ĝi ĉiom estas la subjekto, kaj precize pro tio, ĝi tenadas sian konstantecon, en la senco, ke ĝi estas neniam detruenda. Oni ofte diras, ke tiu ĉi subjekto estas konstanta je spaco kaj tempo, sed tio ĉi devas esti komprenata en la senco, ke ĝi estas konstanta pro tio, ke ĝi transcendas spacon kaj tempon. Plie, ĉar la vera memo ne restas ĉe sia konstanteco, sed neniam ĉesas sin transformi mem-reste, tial ĝi estas tia absoluta subjekto, kiu ne malpermesas sin aliigi konstante kaj funkcii libere.

La vera libereco de la homo kuŝas en tiu ĉi subjekto, kiu transcendas tempon kaj spacon. Ĉar ĝia tute senliga, senobstrukcita kaj mem-resta funkcio havas karakteron absolute nedeterminitan. Nur en tia memo, ni povas vivi kaj morti en la mezo de la vivo-morto, restante en nirvano. Nur en tia memo ni povas esti en la mezo de vivo-morto sen altiriĝi al ĝi. Alivorte, ni en tia memo povas esti emancipita el la vivo-morto sen resti en nirvano, kaj tiamaniere libere kaj mem-reste funkcii en ambaŭ vivo kaj morto.

Kiel mi diris, la estomaniero, en kiu la vivo-morto kaj nirvana ambaŭ povas esti nekontraudiraj kaj neobstrukcite mem-restaj, estas la vera ripoza sido. Tiu ĉi estomaniero estas ĝuste tio, kio en la *Voto de la Homaro* estas esprimita kiel "Tute serene/Ni vekiĝu al nia vera memo." En budhismo, la subejktiva flanko de tiu ĉi vera memo serena estas esprimita per diversaj vortoj, inkluzive de *Dharmakaya*, *Tathata*, kaj nirvano. Sed ĝi ofte pli simple nomiĝi darmo.

II

La termino darmo, kiu en budhismo havas multe da sencoj, ofte estas uzata por indiki la veran memon. En unu sekcio de la *Vimalakirti-Sutro*, Ŝakjamunio ordonas Mahamaudgalyayana viziti konsoli Vimalakirti, kiu estas malsana. Tiu ĉi sekcio montras la darmo-intruojn de Vimalakirti. Uzante la terminon en la senco de la vera memo, Vimalakirti priskribas diversajn karakterizojn de tiu ĉi memo tiamaniere, ke ni neniel povas negi ilin:

Kiam vi predikas la Darmon, via instuo devas kongrui kun la Darmo mem. La Darmo estas sen vivestaĵoj, ĉar ĝi estas for de la polvo de vivestaĵoj. Ĝi estas sen egoo, ĉar ĝi estas for de la polvo de l' egoo. Ĝi estas sen vivo, ĉar ĝi estas for de la vivo-monto. Ĝi estas sen individuoj, ĉar ĝi havas fortranĉitajn ambaŭ limojn antaŭan kaj malantaŭan.

La darmo ĉiam estas trankvila, ĉar ĝi trankviligis ĉiujn formojn. Ĝi estas for de formo, ĉar ĝi havas neniun eksterajon sur kiu resti. Ĝi estas neesprimebla, ĉar ĝi transcendas vortojn kaj parolojn. Ĝi estas neklarigebla, ĉar ĝi estas for de ĉiu mensa aktivado.

La Darmo estas senforma same kiel la malplena spaco. Ĝi transcendas pens-ondojn, ĉar ĝi estas malplena de vortoj. Ĝi transcendas egoismon, ĉar ĝi estas for de la kutima nocio de posedo. Ĝi estas libera el diskriminacio, ĉar ĝi estas for de la koro, penso, kaj konscio. Ĝi estas nekomparebla, ĉar ĝi transcendas ĉiun relativecon. Ĝi ne suferas pro kaŭzeco, ĉar ĝi ne konformas al kondiĉeco.

La Darmo estas sama kiel la Darmo-naturo, kiu troviĝas en ĉiu Darmo. Ĝi konformas al la Tieleco, ĉar ĝi havas nenion al kiu konformi. Ĝi restas ĉe la kulmina punkto de realeco, senĝenite de la limoj de dualeco. Ĝi estas nemovebla, ĉar ĝi estas sendependa de la ses objektoj de la sensoj. Ĝi estas sen venado kaj irado, ĉar ĝi restas nenie.

La Darmo konformas al tio, kio estas malplena, senforma, kaj neintenca. Ĝi estas for de beleco kaj malbeleco. Ĝi nek pliiĝas nek malpliiĝas. Ĝi transcendas la ses sensorganojn de okulo, orelo, nazo, lango, korpo, kaj menso. Ĝi havas neniun

fonton al kiu reveni. Ĝi estas sen alto kaj malalto. Ĝi estas eterna kaj neŝanĝebla. Ĝi estas for de kontemplacio kaj praktiko.

Tio estas la maniero, en kiu Vimalakirti predikas la formojn, aŭ la karakterizojn, de la darmo. Mahamaudgalyayana tamen forrifuzas la peton de Ŝakjamunio viziti konsoli Vimalakirti, ĉar li ne sentas sin kvalifikita. Mahamaudgalyayana klarigas, ke unu tagon, kiam li predikis la darmon al laikaj budhistoj en la plazo de Vaisali, tiam Vimalakirti, kiu loĝis en la urbo, aperis kaj lin silentigis, predikante tion, kio ĵus-supre estis citita.

Se temas pri la prediko de la darmo, la plej grava punkto estas, kiaspecan darmon oni klarigas. Mahamaudgalyayana predikis tian darmon, kiun Vimalakirti kritikus. Kiam oni predikas la darmon, tio, kion oni predikas, devas konformi al la darmo mem. Por vere prediki la darmon, oni devas konscii, ke ĝi efektive estas neklarigebla. Darmo, kiun oni povas prediki, ne estas la vera darmo. La vera maniero prediki darmon devas esti bazita sur plena vekiteco pri ties neklarigebleco. Tia estis la darmo, kiun Vimalakirti predikis al Mahamaudgalyayana.

Ĉar mi parolis pri la "formoj" de la darmo, eble vi pensas, ke la darmo estas io determinita. Sed pro sia vera naturo, la darmo ne estas determinita de io ajn. Fakte, Vimalakirti ĉi tie klarigas, ke la darmo ne estas limigita de io ajn. Ni do povas vidi, ke li uzas ordinarajn kaj relativajn vortojn kiel okazon instrui la darmon. Tio ĉi estas grava punkto; tio koncernas al la kompato de Vimalakirti.

III

Kritikante la komunan nocion, ke la darmo entenas vivestaĵojn, Vimalakirti diras: "La darmo estas sen vivestaĵoj, ĉar ĝi estas for de la polvo de vivestaĵoj." La vera darmo, alinomata pura *Dharmakaya*, estas tute for de polvo, same kiel kristalo libera el ĉiu nepureco. Ĝi havas neniun vivestaĵon kaj eĉ nenian ajn budhon. Post ĉio, tio, kio estas nomata polvo, indikas limigitan, relativan estaĵon, apartigita el la absolute nedeterminita subjekto. Tial, se la vivestaĵo sin liberigas el polvo kaj vekiĝas al la absolute nedeterminita, origina subjekto, tiam ĝi estas unu kun la darmo.

Ke la darmo estas "sen egoo," signifas, ke ĝi estas for de la "polvo de l' egoo." Tio, kion oni ordinare konsideras kiel sian memon, estas nur polvo, nenio krom tio. La darmo estas sen diskriminacio inter determinita memo kaj aliaj. Ĝi estas libera el la spirito kaj menso en la formo de mem-konscio, kiel ankaŭ el la korpo. Tial, la memo, kiu estas for de la polvo de l' egoo, estas la darmo, kaj tiu ĉi memo kiel darmo, estas libera el la polvo de l' egoo.

Ke la darmo "estas sen vivo, ĉar ĝi estas for de la vivo-morto," uzas la nocion de la vivo kiel okazon riveli la memon sen vivo-morto. Kutime ni asocias nian vivon al vivdaxuro limigita. Ĉar nia vivo en efektiveco estas vivo-morto. Por la absolute ne determinita darmo neblas havi la vivon kaj morton, kaj pro tio, ĝi devas esti sen tia vivo, kiu komenciĝas ĉe naskiĝo kaj finiĝas ĉe morto. Ja ekzistas tamen vera vivo, kiu ne estas en vivo-morto, kaj tiu ĉi vivo sen vivo-morto estas la darmo. En budhismo, tia vivo estas priskribita kiel ne kreita, ne detruita, kiel vivo-senmezuro. Vivante kaj mortante, tiu ĉi vivo sen vivo-morto faras tion trans la vivo-morto. En sia

vera formo, la darmo restas en nirvano en la mezo de la vivo-morto; restante en nirvano, ĝi vivas kaj mortas.

"Ĝi estas sen individuoj, ĉar ĝi havas fortranĉitajn ambaŭ limojn antaŭan kaj malantaŭan." Se la darmo havus antaŭan aŭ malantaŭan limon, tiam ĝi estus distingita disde estaĵoj estantaj trans tiu limo. Individuo kun korpo kaj koro ene de difinita tempo kaj spaco ne estas la darmo. Ke la darmo havas fortranĉitajn ambaŭ limojn antaŭan kaj malantaŭan, tio signifas, ke ĝi havas nenian distingon inter estinteco, estanteco kaj estonteco; estas nenia limo inter estinteco kaj estanteco, inter estanteco kaj estonteco, inter malantaŭo kaj antaŭo, inter dekstero kaj maldekstro. Alivorte, la vera darmo estas absolute egala kaj unuforma, transcendente ĉiun diskriminacion kaj distingon. Tial ĝi havas neniun limon, neniajn limigitajn individuojn.

La priskriboj supre cititaj indikas, ke la vera darmo aŭ la vera memo estas la absoluta subjekto, kiu transiras estaĵojn individuajn kaj relativajn kiel vivestaĵojn, egoon, vivon, kaj individuojn. La vera darmo tamen ne estas nura transcendo aŭ emacipiĝo. Ĝi estas la vera memo, kaj kiel tia ĝi funkcias aktive kaj pozitive en la mezo de la vivo-morto trans ĉiuj limoj.

IV

"La darmo ĉiam estas trankvila, ĉar ĝi trankviligis ĉiujn formojn." Tio priskribas la absolutan trankvilecon de la darmo. Se ni havas iun fiksitan formon, eĉ peceton da polvo, tiam ni estas ĝenita. Eĉ kiam ni praktikas *zazen*, nia *zazen* ne estas trankvila se ĝi havas iun elementon de korpo aŭ koro. Absoluta, vera trankvileco devas havi nenion ajn; ĝi devas esti nenio ajn. Tia trankvileco ne ekzistas en la mondo; ĝi estas absoluta sereneco, en kiu troviĝas la vera memo. Nur la vera memo povas esti trankvila en la ultima senco de la vorto. Samtempe, se ni vekiĝas pri tio, ke ĉiuj formoj estas la aktivadoj de la vera memo, tiam ni vekiĝas pri tio, ke tiuj formoj estas la darmo. Tion signifas la frazo "[la darmo] trankviligis ĉiujn formojn."

La darmo "estas for de formo, ĉar ĝi havas neniun eksteriĝon sur kiu resti. Ĝi estas neesprimebla, ĉar ĝi transcendas vortojn kaj parolojn. Ĝi estas neklarigebla, ĉar ĝi estas for de ĉiu mensa aktivado." Tio ankaŭ koncernas la memon senforman. Ke ĝi havas neniun eksteriĝon sur kiu resti, signifas, ke ĝi oferas nenion por kapti aŭ teni, nenion vidi kun niaj okuloj, pensi per niaj koroj, aŭ alpreni en niaj manoj. Neesprimebla kaj neklarigebla, la vera memo estas konata nur per vekiĝo al ĝi. Kiel oni ofte priparolas ĝin kiel "trans vorto kaj parolo, libera el ĉiu kora moviĝo," ĝi transcendas ĉiun diskriminacion.

Pro tiu neklarigebleco, oni figure diras, ke la darmon estas kvazaŭ la malplena spaco, ĉar tio ĉi estas senforma, kaj samtempe ĝi efektivigas en si ĉiujn formojn, sen esti limigita de la formoj, kiujn ĝi efektivigas. Tio tamen estas nur figura esprimo; malsame ol la darmo, la malplena spaco ne vekiĝas al si mem. La viva malplena spaco devas esti komprenata kiel mi mem. Sed kia estas tiu ĉi viva malplena spaco, tiu ĉi memo, kiu transiras vorton kaj parolon, libera el ĉiu kora moviĝo? Tio estas la demando.

"La Darmo estas senforma same kiel malplena spaco. Ĝi transcendas pens-ondojn, ĉar ĝi estas malplena de vortoj. Ĝi transcendas egoismon, ĉar ĝi estas for de la kutima nocio de posedo. Ĝi estas libera el diskriminacio, ĉar ĝi estas for de la koro, penso, kaj konscio. Ĝi estas nekomparebla, ĉar ĝi transcendas ĉiun relativecon." Al tio ni bezonas aldoni nenion. Estas ankaŭ dirite, "Ĝi ne suferas pro kaŭzeco, ĉar ĝi ne konformas al kondiĉeco." En budhismo, oni ofte diras, ke la darmo estas kun-dependa estiĝo, kaj ke ĉiuj estaĵoj ne povas apartiĝi el tio. Sed strikte dirite, la vera darmo devas havi aspekton, kiu transiras la kun-dependan estiĝon. Tiusence, kun-dependa estiĝo devas esti komprenata kiel la aktivado de la darmo. La mondo de kun-dependa estiĝo atingita kiel la aktiveco de la darmo, estas nomata la Pura Ultima Regno aŭ la Realeco de Ĉiuj Estaĵoj.

V

La sekva priskribo uzas la terminojn "darmo-naturo," "tieleco," kaj "la kulmina punkto de realeco." Tiuj karakterizas la subjketon, kiu transiras kun-dependan estiĝon. Ĉar la estaĵoj efektivigitaj kiel la aktivado de la darmo havas aspekton en kiu ĝi transiras nurajn estaĵojn, tial ili estas trans ĉiu dualeco. Iu ajn estaĵo, kiu konformas al io, ne estas tieleco -- ĝi ne estas tiel, kiel ĝi estas en si mem. Male, la darmo devas esti transcenda kaj sendependa, "mastro de ĉiu situacio."

"La Darmo estas sama kiel la darmo-naturo, kiu troviĝas en ĉiu darmo. Ĝi konformas al la tieleco, ĉar ĝi havas nenion al kiu konformi. Ĝi restas ĉe la kulmina punkto de realeco, senĝenite de la limoj de dualeco." La kulmina punkto de realeco prezentas la veran senliman limon, en la senco, ke ĝi havas fortranĉitajn ambaŭ antaŭan kaj malantaŭan limojn, kiel supre klarigita. Ĝi movas ĉiujn dualecojn sen esti ĝenita de la limoj de dualeco, kaj tiamaniere fondas ĉiujn estaĵojn. Tial, ĉiuj estaĵoj, fonditaj de la kulmina punkto de realeco, estas limigitaj estaĵoj *kiel* la kulmina punkto de realeco, kaj inverse. Ni tial povas diri, ke la darmo "estas nmovebla, ĉar ĝi estas sendependa de la ses objektoj de la sensoj."

"Ĝi estas sen venado kaj irado, ĉar ĝi restas nenie." Tio ŝajnas kontraŭdiri la antaŭan priskribon pri restado ĉe la kulmina punkto de realeco. Sed resti nenie, tio estas resti sur la kulmina punkto de realeco, kaj resti sur la kulmina punkto de realeco estas resti nenie, t.e., transiri tempon kaj spacon. Tial darmo venas kaj iras libere sen veno kaj iro; ĝi ne moviĝas iom ajn dum ĝi venas kaj iras.

"La Darmo konformas al tio, kio estas malplena, senforma, kaj neintenca." La darmo en si mem estas malplena, senforma, kaj neintenca; tial, ĝi vere akordas kun ĉio sen konflikto. Tial, la darmo estas la unueco, al kiu ĉiuj estaĵoj ultime reduktiĝas, sed ĝi ne altiriĝas al tia unueco. Tial oni diras: "Ĉiuj estaĵoj reiras al unueco, sed la unueco neniel sin enbrakigas kiel unuecon."

La darmo "estas for de beleco kaj malbeleco. Ĝi nek pliiĝas nek malpliiĝas. Ĝi transcendas la ses sensorojn de okulo, orelo, nazo, lango, korpo, kaj menso. Ĝi havas neniun fonton al kiu reveni. Ĝi estas sen alto kaj malalto. Ĝi estas eterna kaj neŝanĝebla. Ĝi estas for de kontemplacio kaj praktiko." Tia estas la darmo, nia vera memo. Kompreneble tio ne elĉerpas la predikon de Vimalakirti en la sutro, sed ni povas diri, ke, por Vimalakirti, ĉiu vorto kaj parolo

estas darmo, ĉar li instruas la darmon surbaze de la darmo mem. Se alimaniere, instruoj kaj aŭskultado de la darmo estas kiel provo por trovi fiŝon sur arbo. La darmo estas per si mem korpo vekita. Ĝi estas nur efektivigita per vekigo al si mem. Ni nepre devas vekigi al la darmo, al nia vera memo.

Tr. tradukato, 1998-7-5